

UCHWAŁA NR
RADY MIEJSKIEJ W SULĘCINIE

z dnia 2025 r.

**w sprawie uzgodnienia badań naukowych na pomniku przyrody
„Cisy Łagowsko-Sulęcińskie”**

Na podstawie art. 44 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) uchwala, co następuje:

§ 1. Postanawia się uzgodnić wykonanie badań naukowych na skupisku cisów stanowiących powierzchniowy pomnik przyrody „Cisy Łagowsko-Sulęcińskie”, zlokalizowany na terenie działki o nr ewidencyjnym 9040/3 obręb Wielowieś (oddz. 40a, leśnictwo Bukowiec) przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Katedra Genetyki, Wydział Nauk Biologicznych, ul. Chodkiewicza 30, 85-064 Bydgoszcz, które prowadzić będzie zespół badawczy: dr hab. Igor Chybicki, prof. uczelni, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz prof. dr hab. Grzegorz Iszkuło, Instytut Dendrologii PAN w Kórniku.

§ 2. 1. Badania naukowe obejmować będą prace badawcze prowadzone na terenie pomnika przyrody „Cisy Łagowsko-Sulęcińskie” w okresie od dnia 1 września do dnia 30 listopada 2025 r.

2. Prace badawcze polegać będą na:

1) Pozyskaniu żywej tkanki w postaci igieł ze:

- a) 150 drzew cisa pospolitego; z każdego drzewa będzie pozyskany krótki pęd o dł. ok. 15 cm, który umożliwi izolację materiału genetycznego (DNA) do sekwencjonowania w celu uzyskania znacznej liczby markerów genetycznych (SNP),
- b) 400 jednorocznych siewek, rozproszonych na terenie pomnika przyrody „Cisy Łagowsko-Sulęcińskie”; z każdej siewki zostanie pobrany materiał w postaci 2 igieł. Metody analizy DNA (sekwencje mikrosatelitarne) w przypadku siewek będą służyły do analiz ojcostwa.

2) Zbiorze nasion z dobrze obradzających drzew żeńskich Cisa pospolitego, których szacunkowa liczba wynosi 50 osobników.

3) Pomiarze okazów Cisa pospolitego na terenie powierzchniowego pomnika przyrody, w tym:

- a) pomiar średnicy pnia drzew,
- b) określenie płci drzew,
- c) określenie lokalizacji drzew przy użyciu GPS,
- d) określenie lokalizacji GPS jednorocznych siewek, z których pozyskano igły.

§ 3. Badania naukowe, o których mowa w § 2 nie mogą spowodować utraty walorów przyrodniczych pomnika przyrody.

§ 4. Przed rozpoczęciem badań należy uzyskać inne wymagane prawem zgody i uzgodnienia.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Sulęcina.

§ 6. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

W dniu 24 lipca 2025 r. do Urzędu Miejskiego w Sulęcinie wpłynął wniosek dr hab. Igora Chybickiego, prof. uczelni Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego - Katedra Genetyki, Wydział Nauk Biologicznych w Bydgoszczy w sprawie wydania zezwolenia, w formie stosownej uchwały Rady Gminy, dotyczącego odstąpienia od zakazów odnośnie powierzchniowego pomnika przyrody „Cisy Łagowsko-Sulęcińskie” zlokalizowanego na terenie Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego w granicach administracyjnych miejsko-wiejskiej gminy Sulęcín (woj. lubuskie) oraz na terenie Nadleśnictwa Świebodzin.

Do przedmiotowego wniosku załączono pismo właściciela terenu, a mianowicie Nadleśnictwa Świebodzin w sprawie zgody na wjazd i poruszanie się drogami leśnymi w celu prowadzenia prac badawczych z zakresu ochrony przyrody.

Aktem prawnym regulującym cele zasady i formy ochrony przyrody w Polsce jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.). Zgodnie z art.44 ust. 1 ww. ustawy ustanowienie pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego następuje w drodze uchwały rady gminy. Natomiast według treści art. 45 ust. 2 pkt. 1 cytowanej ustawy prace wykonywane na potrzeby ochrony przyrody uzgadnia się z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody. W świetle obowiązujących przepisów ustanowienie pomnika przyrody następuje w drodze uchwały Rady Gminy, a tym samym uzgodnienie wyżej wymienionych prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody również stanowi kompetencje Rady Gminy.

Pomnik przyrody o nazwie „Cisy Łagowsko-Sulęcińskie” został ustanowiony Uchwałą Nr XV/105/07 z dnia 28 grudnia 2007 r. Rady Miejskiej w Sulęcinie (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego Nr 7 poz. 207 z dnia 22 stycznia 2008 r.), w związku z powyższym, to w kompetencji Rady pozostaje uzgodnienie wnioskowanych prac badawczych.

Ze względu, na fakt iż przedmiotowy pomnik przyrody położony jest na terenie Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego, Burmistrz Sulęcina pismem z dnia 31 lipca 2025 r. wystąpił do Dyrektora Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego z wnioskiem o zaopiniowanie przedmiotowego wniosku.

Pismem z dnia 6 sierpnia 2025 r. Dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego poinformował o braku stosownych kompetencji prawnych, zezwalających na możliwość opiniowania nadesłanego przez Burmistrza Sulęcina wniosku o wydanie w/w zezwolenia. Jednocześnie w tym piśmie wskazano, iż na terenie Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego, obowiązują zapisy planu ochrony, zgodnie z uchwałą nr LXIII/983/24 Sejmiku Województwa Lubuskiego z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Łagowsko-Sulęcińskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Lubuskiego z 2024 r. poz. 1350). Zapisy ww. planu ochrony w rozdziale 5 § 5 pkt 1, informują o zasadach udostępniania parku dla celów naukowych:

1) *Do celów naukowych udostępniony jest cały obszar parku, w porozumieniu z właściwym zarządcą lub właścicielem terenu, z wyłączeniem form ochrony przyrody wymagających osobnych zezwoleń;*

2) *Korzystanie z obszaru Parku dla celów naukowych jest podporządkowane realizacji celów, dla których Park został utworzony i wymaga dostosowania prowadzonych badań do rodzaju i stopnia odporności elementów środowiska przyrodniczego i kulturowego na degradację;*

3) W tym zakresie wskazane jest współdziałanie instytucji naukowych i osób prowadzących badania naukowe z Dyrektorem Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Lubuskiego;

4) Raporty badawcze zawierające omówienie uzyskanych wyników badań oraz wnioski końcowe i rekomendacje, za zgodą autorów oraz instytucji zlecającej powinny być udostępniane Dyrektorowi ZPKWL, z zachowaniem i poszanowaniem praw autorskich wynikających z przepisów odrębnych.

Dalej przedstawiono stanowisko, że w związku zapisami planu ochrony, a w szczególności w odniesieniu do zapisów pkt 1. mówiącego, iż: „Do celów naukowych udostępniony jest cały obszar parku, w porozumieniu z właściwym zarządcą lub właścicielem terenu, z wyłączeniem form ochrony przyrody wymagających osobnych zezwoleń”, forma ochrony przyrody, jaką jest powierzchniowy pomnik przyrody „Cisy Łagowsko-Sulęcińskie”, wpisuje się w zapisy ww. wyłączenia, które wymaga osobnych zezwoleń.

Pomnik przyrody „Cisy Łagowsko-Sulęcińskie” został wytypowany do badań w ramach projektu badawczego dotyczącego Cisa pospolitego (*Taxus baccata* L.) „Dostosowanie i obciążenie genetyczne w warunkach dryfu genetycznego: czy zmienność cech wczesnego stadium rozwoju kształtuje potencjał ewolucyjny w izolowanych populacjach cisa?” Projekt jest realizowany w okresie od dnia 4 lipca 2025 r. do dnia 3 lipca 2029 r.

Jak wskazano we wniosku badania będą skupiały się na określeniu odziedziczalności wzrostu siewek we wczesnym stadium rozwoju i określeniu czy cecha ta wpływa na fitness (dostosowanie) osobników dorosłych. Ponadto badania mają na celu określenie poziomu obciążenia genetycznego, które może przejawiać się redukcją siły kiełkowania nasion oraz redukcją wzrostu siewek. W tym celu niezbędne jest pozyskanie nasion z wolnego zapylenia, które będą wykorzystane do określenia sukcesu kiełkowania oraz umożliwią otrzymanie siewek do pomiaru wysokości i analiz DNA. Analizy ojcostwa oparte na metodach genetycznych pozwolą określić pokrewieństwo między siewkami i ustalić parametry genetyczne związane z potencjałem ewolucyjnym populacji. Określenie indywidualnego dostosowania drzew wymaga określenia tzw. efektywnej płodności osobników. Ta część badań wymaga określenia rodzicielstwa siewek powstałych w wyniku naturalnego obsiewu. W tym celu niezbędne jest pobranie żywej tkanki od siewek oraz drzew w lokalnej populacji cisa w celu analizy DNA. Dodatkowo, dla drzew i siewek z naturalnego obsiewu będą określone indywidualne współrzędne geograficzne oraz, w przypadku drzew, płeć oraz cechy wielkości (średnica pnia i/lub wysokość drzewa). Wyniki badań mogą przyczynić się do lepszego zrozumienia zdolności adaptacyjnych badanego gatunku oraz poziomu zagrożenia związanego z obciążeniem genetycznym, które może mieć duże znaczenie trwałości izolowanych populacji cisa pospolitego.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały należało uznać za zasadne.